

2024-04-30 Underlag till parterna utarbetat av ULF-S

NATIONELLT ULF- AVTAL 2025–2034

Nationellt avtal mellan SUHF¹ och Ifous², rörande samarbete om *praktiknära forskning i samverkan*. Avtalet benämns nedan Nationella ULF-avtalet. Det övergripande syftet är att förbättra undervisningen och verksamheten i skolväsendet genom en stärkt vetenskaplig grund.

AVTALSPARTER

Nationella ULF-avtalet ingås mellan SUHF för lärosäten med lärarutbildning (bil 1) och Ifous för skolhuvudmannorganisationerna (Sveriges Kommuner och Regioner, Friskolornas riksförbund, Idéburna Skolors Riksförbund).

Universitet och högskolor samt de två stiftelsehögskolorna med statligt finansierat utbildningsuppdrag har ansvar för den utbildning som leder till lärar- och förskollärarexamen, för utbildning på forskarnivå samt för den forskning som bedrivs vid berörda lärosäten. De tre huvudmannorganisationerna organiserar skolhuvudmännen inom skolväsendet och möjliggör därmed deras deltagande i ULF-verksamheten. Skolhuvudmännen har ansvar för den verksamhet och utbildning som sker från förskola till vuxenutbildning. Lärosätena och skolhuvudmän ansvarar för att respektive verksamhet vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

VAD AVTALET REGLERAR

Nationella ULF-avtalet fokuserar på att etablera och vidareutveckla de processer och strukturer för samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän som utvecklats och fördjupats i anslutning till regeringsuppdraget försöksverksamhet med praktiknära forskning (diarienummer U2015/03572/UH, U2017/01129/UH).

I Nationella ULF-avtalet överenskommer parterna om formerna för *praktiknära forskning i samverkan* samt användningen av statens ekonomiska bidrag till verksamheten.

Nationella ULF-avtalet reglerar även förutsättningarna för avtalen i de fem noderna som kompletterar det Nationella ULF-avtalet (nedan Nod-ULF-avtalen). Varje nod består av en grupp lärosäten och skolhuvudmän som benämns: ULF-nod Nord, ULF-nod Öst, ULF-nod Väst, ULF-nod Syd samt ULF-nod Huvudstadsområdet (se Bil 1). Nedan är det dessa som avses med noderna.

¹ SUHF med bemyndigande från 27 lärosäten med lärarutbildning

² Ifous med bemyndigande av Sveriges kommuner och regioner (SKR), Friskolornas riksförbund och Idéburna skolors riksförbund.

Med skolväsendet avses i detta Nationella ULF-avtal samtliga skolformer, fritidshem och övriga utbildningsformer i enlighet med 1 kap, 1–2 §§ skollagen (2010:800) och med huvudman avses huvudmän enligt skollagens bestämmelser i 2 kap 2–5 §§.

PARTERNAS AVSIKTSFÖRKLARING

Parterna är överens om att gemensamt främja det svenska skolväsendets samt lärar- och förskollärarytbildningarnas långsiktiga utveckling genom ett fördjupat samarbete kring *praktiknära forskning i samverkan*.

Med *praktiknära forskning i samverkan* avser parterna forskning som utgår från skolprofessionernas behov av ny kunskap i förhållande till befintligt forskningsläge såväl nationellt som internationellt för att utveckla och förbättra verksamheterna i skolväsendet och för lärar- och förskollärarytbildningarna. I denna forskning samverkar yrkesverksamma från lärosäten och skolhuvudmän i hela forskningsprocessen, från initiering till genomförande och redovisning av resultat. Såväl forskare som yrkesverksamma kan vara anställda inom skolväsendet och/eller på lärosäte. Målet är att successivt bygga upp en gemensam kunskapsbas som är öppet tillgänglig för forskare, yrkesverksamma och ansvariga på olika nivåer.

Det är parternas övertygelse att kvaliteten i *praktiknära forskning i samverkan* ökar när den kännetecknas av en jämbördig och komplementär ansats som bygger på ömsesidig respekt där olika kunskaper och kompetenser tas tillvara. Ett optimalt nyttjande av de samlade resurserna bidrar till att förstärka de gemensamma infrastrukturen. Därigenom stärks möjligheterna att öka de yrkesverksammas delaktighet i *praktiknära forskning i samverkan*.

Parterna är överens om att *praktiknära forskning i samverkan* förutsätter infrastrukturer mellan lärosäten och skolhuvudmän på både nodnivå och lokal nivå. Parterna är därför överens om att aktivt verka för att lärosäten och skolhuvudmän gemensamt etablerar, utvecklar och leder sådana infrastrukturer.

Mot ovan angivna bakgrund enas parterna om följande:

SAMARBETE MELLAN SKOLHUVUDMÄN OCH LÄROSÄTEN

1§ Parternas samarbete

Parterna ska verka för att skolhuvudmän och lärosäten i samverkan, utöver sina respektive kärnuppdrag, skapar gemensamma strukturer och processer för att identifiera skolprofessionernas behov av ny kunskap i förhållande till befintligt forskningsläge. Parterna är överens om att genomföra *praktiknära forskning i samverkan* som bidrar till att skapa ömsesidigt mervärde för bådadas uppdrag genom att ny kunskap genereras, sprids och tillgängliggörs. Parterna ska verka för att skolhuvudmän och lärosäten värderar samverkan som en viktig del av forskares och yrkesverksammas kompetens.

Det Nationella ULF-avtalet reglerar verksamhetens syfte och mål samt medlens användningsområde. Noderna ska medverka till att det upprättas lokala ULF-avtal mellan de lärosäten och skolhuvudmän som samarbetar om infrastrukturer och *praktiknära forskning i samverkan* på lokal nivå, det vill säga på lärosätetsnivå. Ett lärosäte kan teckna lokala ULF-avtal med en eller flera skolhuvudmän och en skolhuvudman kan teckna lokala ULF-avtal med ett eller flera lärosäten oavsett nodtillhörighet.

Det Nationella ULF-avtalet bygger både på statlig finansiering och på att deltagande lärosäten och skolhuvudmän medfinansierar verksamheten.

2§ Nationell styrgrupp för ULF

Det ska finnas en nationell styrgrupp och ett nationellt kansli för ULF. Den nationella styrgruppen ska bestå av 14 ledamöter, lika många ledamöter från lärosäten respektive skolhuvudmän. Lärosätenas ledamöter utses av SUHF. Skolhuvudmännens ledamöter utses av Ifous. Bland ledamöterna ska representanter från de fem noderna finnas. Ordförandeskapet ska alternera årligen mellan representant för skolhuvudman och lärosäte. Besluten fattas i konsensus mellan parterna. Mandatperioden är fyra år med början 2025 med möjlighet till omval. Styrgruppen beslutar om adjungeringar och hur ledningsfunktion ska utformas.

Styrgruppen ska:

- utse ledamöter i nodernas ledningsgrupper (på förslag från i noden ingående lärosäten och Ifous),
- ange övergripande prioriteringar för samarbetet som regleras av detta avtal,
- följa avtalets tillämpning och vid behov ange riktlinjer för verksamhetens genomförande,
- ange riktlinjer för medfinansiering på nod- och lokal nivå,
- besluta om utformningen och genomförandet av återkommande uppföljningar och utvärderingar (se §3),
- ta initiativ till förändringar i avtalet utifrån uppföljningar och utvärderingar,
- utveckla mallar för redovisning av verksamheten inklusive användning av erhållna och förbrukade resurser (se §15),
- ange förutsättningar för samverkan mellan noder,
- regelbundet samverka med andra aktörer som är relevanta för ULF-avtalet, samt
- verka för att resultat används och öppet delas i kvalitetsgranskad form såväl lokalt, nationellt som internationellt.

Nationella ULF-kansliet ger stöd i verkställandet av den nationella styrgruppens uppdrag och borgar särskilt för kontinuitet, dokumentation och analys.

3§ Uppföljningar och utvärderingar

Praktiknära forskning i samverkan ska hålla hög vetenskaplig kvalitet, utgå från skolprofessionernas behov av ny kunskap i förhållande till befintligt forskningsläge såväl

nationellt som internationellt för att utveckla och förbättra verksamheterna i skolväsendet och för lärar- och förskolläro-utbildningarna samt följa god forskningssed.

Verksamheten som genomförs inom ramen för det Nationella ULF-avtalet ska följas upp årligen och utvärderas vart femte år. Den nationella styrgruppen för ULF beslutar om hur uppföljning och utvärdering ska genomföras.

4§ Ledningsgrupp på nodnivå

För samarbetet på nodnivå ska en ledningsgrupp finnas för varje nod. I ledningsgruppen ska skolhuvudmän och lärosäten från noderna vara representerade och verka på jämbördiga villkor. Ledningsgruppen ska bestå av lika många personer från lärosäten och skolhuvudmän, totalt minimum 8 och maximum 14 ledamöter. Ordförandeskapet ska alternera årligen mellan representant för skolhuvudman och lärosäte. Besluten fattas i konsensus mellan parterna. Ledamöterna utses av den nationella styrgruppen (se §2). Ledningsgruppen beslutar om adjungeringar och hur ledningsfunktion ska utformas.

Ledningsgruppen ansvarar för att ta fram gemensamma mål och handlingsplaner för hur noden ska förverkliga det Nationella ULF-avtalets intentioner. Ledningsgruppen beslutar om hur samarbetet inom noden ska utformas. Vidare ska ledningsgruppen ta beslut i frågor av principiell gemensam betydelse.

Varje nod ska ha en koordinerande funktion som bidrar till kontinuitet och stabilitet genom att utgöra ett operativt och administrativt stöd till nodens ledningsgrupp.

DET EKONOMISKA BIDRAGETS ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN

5§ Användningsområden

Statens bidrag får användas för kostnader avseende *praktiknära forskning i samverkan*, inkluderande etablering, drift och utveckling av infrastrukturer på nodnivå och lokal nivå.

Indirekta kostnader får ej belasta vid transfereringar mellan nivåer och organisationer.

6§ Infrastruktur för praktiknära forskning i samverkan

Parterna är överens om att *praktiknära forskning i samverkan* förutsätter infrastrukturer för samarbete mellan lärosäten och skolhuvudmän på nodnivå och lokal nivå, dvs samverkan mellan enskilda lärosäten och skolhuvudmän.

Ledningsgruppen i respektive nod beslutar hur infrastrukturen ska utformas inklusive vilken eller vilka beståndsdelar som ska prioriteras under vilka perioder (se §§7–8). En infrastruktur kan bestå av en eller flera av nedanstående beståndsdelar:

- en eller flera gemensamma forskningsmiljöer där samtal om praktikinära forskning i samverkan sker regelbundet, och som leds av en eller flera forskningsledare med tid och uppdrag att ansvara för forskningsmiljöerna,
- arenor där initiativ, kunskap och kompetens samt kapacitet kan samordnas, spridas och utvecklas mellan lärosäten och skolhuvudmän och där möten sker mellan yrkesverksamma, forskare och lärarstudenter,
- processer, strukturer och modeller för identifiering av kunskapsbehov och formulering av forskningsfrågor,
- olika former av anställningar för lektorer som är anställda hos antingen skolhuvudmän eller lärosäte för att dessa ska kunna tjänstgöra hos båda,
- riktade insatser för att stödja forskarutbildade personer oavsett arbetsgivare (se bilaga 2),
- forskarutbildning och direkt förberedande forskarutbildning i samverkan mellan lärosäten och skolhuvudmän,
- modeller för att tillgängliggöra forskning för yrkesverksamma.

7§ Genomförande av praktikinära forskning i samverkan

Parterna är ense om att med *praktikinära forskning i samverkan* avses sådan forskning som utgår från skolprofessionernas behov av ny kunskap i förhållande till befintligt forskningsläge nationellt och internationellt samt utmärks av att forskare och yrkesverksamma samverkar i hela forskningsprocessen, från initiering till genomförande och redovisning av resultat. Den komplementära ansatsen innebär att forskare och yrkesverksamma kan inta olika roller i olika faser av forskningsprocessen, utifrån sina olika intressen och kompetenser.

Nodens ledningsgrupp beslutar om formerna för fördelning av medel till *praktikinära forskning i samverkan*. Dessa former ska vara transparenta och kända och både lärosäten och skolhuvudmän ska vara delaktiga i sådana beslut.

Medel får användas till omkostnader för forskningsprojektens genomförande, utveckling och spridning av resultaten.

NOD-ULF-AVTAL

8§ ULF-nodernas uppdrag

Noderna utgör genom samverkan mellan flera lärosäten och huvudmän en bred bas för kunskap, kompetens och kapacitet för *praktikinära forskning i samverkan*. Noderna ska underlätta samarbete och samverkan i övergripande satsningar och så långt som möjligt möjliggöra för skolhuvudmän att oavsett organisationsform eller andra förutsättningar delta i ULF-verksamheten. Detta innefattar bland annat att noderna ska informera om den stödjande infrastruktur som finns i noden, underlätta deltagande i mötesplatser och forskningsmiljöer

samt tydliggöra villkor för medverkan i forskningsprojekt. Noderna ska säkerställa att verksamheten är öppen för deltagande i praktisk forskning i samverkan från lärosäten och huvudmän i hela landet.

Nod-ULF-avtalen ska innehålla en konkretisering av de övergripande målen i det nationella ULF-avtalet där det framgår hur dessa ska hanteras i noden under avtalsperioden. Vidare ska följande förhållanden regleras:

- ledningsgruppens arbetsformer (se §4),
- formerna för samverkan med andra noder,
- den koordinerande funktionens uppgifter (se §§1,4),
- formerna för medfinansiering (se §2),
- handlingsplaner för hur noden ska förverkliga det Nationella ULF-avtalets intentioner
- formerna för hur beslut om fördelning av medel till infrastruktur respektive forskning inom noden ska ske (se §§5–7, 12),
- hur resultat delas, sprids och tillgängliggörs.

Noderna ska årligen redovisa nodens verksamhet till den nationella styrgruppen samt genomföra uppföljningar och utvärderingar i enlighet med beslut av den nationella styrgruppen (se §2, §15). Noderna kan även ta fram mallar för lokala ULF-avtal och/eller avtal som avser specifika forskningsprojekt. Det står ledningsgruppen fritt att lyfta in andra frågor om ledningsgruppen är överens om det. Ledningsgruppen eller enskild ledamot kan vid behov lyfta frågor till den nationella styrgruppen.

RESURSFÖRDELNING, UTBETALNING OCH REDOVISNING AV MEDEL

9§ Statens ersättning till ULF-verksamhet

Statens ersättning för ULF-verksamhet framgår av riksdagens beslut om forsknings- och innovationspropositionen samt budgetpropositioner.

10§ Modell för resursfördelning till noderna

Den nationella styrgruppen beslutar om fördelningen av tillgängliga medel till de fem noderna. Efter gemensamma avsättningar för kostnader på nationell nivå fördelas medlen lika mellan noderna.

11§ Utbetalning av ULF-medel

ULF-medel utbetalas av staten till ett koordinerande lärosäte i respektive nod efter beslut av den nationella styrgruppen. Den nationella styrgruppen kan under avtalsperioden utveckla andra utbetalningsformer.

12§ Fördelning av ULF-medel på nodnivå

Det åligger varje nod att i respektive ledningsgrupp besluta om fördelning av medel till *praktiknära forskning i samverkan* mellan olika delar i infrastrukturen och projektmedel.

Omfördelning av ULF-medel mellan noderna kan ske och regleras i varje enskilt fall i avtal mellan berörda noder. Vid oenighet hänskjuts frågan till den nationella styrgruppen för avgörande.

13§ Medfinansiering

Lärosäten och skolhuvudmän ska medfinansiera verksamheten. Riktlinjer utformas av den nationella styrgruppen och redovisas årligen på sätt som beslutas av den nationella styrgruppen (§2).

14§ Redovisning av medel enligt detta avtal

Den nationella styrgruppen för ULF ska utifrån en gemensam redovisningsmall redovisa en samlad bild av resursanvändningen till staten. Redovisningen sker samlat av respektive nod till den nationella styrgruppen.

15§ Upphörande av avtal

Detta avtal upphör att gälla vid det kalenderårsskifte som inträffar tre år efter det att endera parten skriftligt sagt upp avtalet

16§ Avtalet giltighet

1 januari 2025 till 31 december 2034

Bilagor

1. ULF-nodernas sammansättning
2. Beräkningsunderlag för finansiering av ULF-avtalet

Undertecknat av

SUHF³

Ifous

³ SUHF har efter bemyndigande från samtliga lärosäten med lärarutbildning fått rätten att teckna avtalet.

Bilaga 1

De fem noderna som kompletterar det Nationella ULF-avtalet består av lärosäten och skolhuvudmän som benämns: ULF-nod Nord, ULF-nod Öst, ULF-nod Väst, ULF-nod Syd samt ULF-nod Huvudstadsområdet. Ledamöter i nodens ledningsgrupp utses av den nationella styrgruppen (se §2). Här nedan framgår vilka lärosäten som ingår i respektive nod. Skolhuvudmän ingår initialt i den nod där det lärosäte som de har sin reguljära samverkan med finns.

ULF -nod NORD: Högskolan Dalarna, Högskolan i Gävle, Luleå Tekniska Universitet, Mittuniversitetet, Umeå universitet.

ULF -nod VÄST: Chalmers Tekniska Högskola, Göteborgs universitet, Högskolan i Borås. Högskolan i Jönköping, Högskolan Väst, Karlstads universitet.

ULF -nod SYD: Högskolan i Halmstad, Högskolan i Kristianstad, Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Malmö universitet.

Ulf-nod ÖST: Linköpings universitet, Mälardalens universitet, Uppsala universitet, Örebro universitet.

Ulf-nod Huvudstadsområdet: Gymnastik och idrottshögskolan, Konstfack, Kungliga Musikhögskolan, Kungliga tekniska Högskolan, Stockholms konstnärliga högskola, Stockholms universitet, Södertörns högskola.

Bilaga 2

Beräkningsunderlag

I denna bilaga redovisas parternas övervägande för hur mycket resurser som ULF-avtalet bör ha tillgång till 2025–2035 med utgångspunkt i den resurstilldelning som ULF haft mellan åren 2017–2024, se Tabell 1. Beroende på riksdagens beslut om resurstilldelning kan justeringar behöva göras i Tabell 2.

Tabell 1. Statens ersättning till ULF 2017–2024 (MSEK)

Statsanslag	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Grundanslag	15,00	15,28	10,00	15,76	16,03	16,20	16,4	16,53
Enl. medv. Lärosäten	0,00	5,00	20,49	15,79	26,06	26,34	36,7	36,97
Summa	15,00	20,27	30,49	31,55	42,09	42,54	53,1	53,49

Den försiktiga ökningen som föreslås utgår från att verksamheten ska fortsätta att växa organiskt. En samverkan som bygger på samarbete och med säkerställande av infrastruktur kräver tid. Nodernas uppgift är bland annat att aktivt medverka till att forskningsprojekt som initieras och genomförs så att de samlade resurserna kan utnyttjas väl och inkludera

delaktighet hos små som stora lärosäten och skolhuvudmän. Antalet forskningsprojekt kommer att öka i takt med att fler huvudmän blir involverade. Fler forskningsprojekt blir också möjliga och önskvärda att genomföra i takt med att det finns fler disputerade lärare. Det förutsätter i sin tur ett ökat intag till och inrättande av forskarskolor, vilka måste finansieras av andra medel än ULF-avtalet.

I takt med fler lektorer i verksamheten behöver insatser göras för att stödja inte minst nydisputerade. Det krävs olika åtgärder för att t.ex. lektorer anställda hos skolhuvudman ska ha möjlighet att följa forskningens utveckling, forska och kunna meritera sig på motsvarande sätt som lektorer inom akademi/lärosäte. Inom ramen för detta avtal bör forskarutbildade och inte minst nydisputerade som deltar i *praktiknära forskning i samverkan* kunna få stöd och stimulans. Insatserna utformas så att det skapar förutsättningar för hög kvalitet i den *praktiknära forskning i samverkan* som bedrivs inom noderna.

För att garantera en tydlig struktur på alla nivåer bygger avtalet på ett nationellt kansli samt en koordinerande funktion i varje nod. Under försöksverksamheten har minst 1,5 MSEK per nod avsatts för samordning varför samma summa föreslås även framgent. Kostnaden särredovisas nedan. I enlighet med det Nationella ULF-avtalet tillkommer kostnader, jämfört med tidigare för ett nationellt ULF-kansli som beräknas till 4 miljoner.

Tabell 2 redovisar de olika delar som använts för att räkna fram statens totala bidrag till ULF-avtalets genomförande 2025–2034 (i 2023 års prisnivå). De fyra beräkningsgrunderna kallas i rubrikform för: **Bas** (nuvarande bidrag, enligt tabell 1 framskrivet med samma ökningstakt), **Utvecklingsstöd** för forskarutbildade, nydisputerade (här föreslås en successiv ökning i takt med att antalet lektorer förvänta öka), **Koordinerande funktion i varje nod** (1,5 MSEK/nod = 7.5 MSEK), **Nationellt kansli** (4 MSEK).

Tabell 2 ULF medel 2025–2034

År	Bas	Utvecklingsstöd	5 Koordinerande funktion	Ett Nationellt kansli	Summa
2025	64	15	7,5	4	90,5
2026	70	15	7,5	4	96,5
2027	76	20	7,5	4	107,5
2028	82	20	7,5	4	113,5
2029	88	25	7,5	4	124,5
2030	94	25	7,5	4	130,5
2031	100	30	7,5	4	141,5
2032	106	30	7,5	4	147,5
2033	112	30	7,5	4	153,5
2034	118	30	7,5	4	159,5